

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

PROTOKOLL
2019-02-27
Handläggning i
parternas utvaro

Aktbilaga
Mål nr M 968-19

RÄTTEN

Tf. chefsrådmannen Åsa Marklund Andersson och tekniska rådet Jan-Olof Arvidsson

FÖREDRAGANDE OCH PROTOKOLLFÖRARE

Beredningsjuristen Charlotte Rehbäck

PARTER

Klagande

1. Naturskyddsföreningen
Box 4625
116 91 Stockholm

Ombud: Oscar Alarik, Josia Hort och Rebecca Nordenstam

2. Sveriges Biodlares Riksförbund
Borgmästaregatan 26
596 34 Skänninge

3. Maria Attström
Olarpsvägen 140-9
298 92 Tollarp

Motparter

1. Svenska Betodlarna ekonomisk förening
Box 75
230 53 Alnarp

2. Kemikalieinspektionen
Box 2
172 13 Sundbyberg

ÖVERKLAGAT BESLUT

Kemikalieinspektionens beslut den 20 december 2018 i ärende nr 5.1.2.a-H18-08254, se bilaga 1

SAKEN

Ansökan om nöddispens för växtskyddsmedlet Gaucho WS 70; nu fråga om inhibition

Målet föredras och mark- och miljödomstolen antecknar följande.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 69 131 07 Nacka	Sicklastråket 1	08-561 656 30 E-post: mmd.nacka.avdelning3@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se		måndag – fredag 08:00–16:30

Kemikalieinspektionen har den 20 december 2018 beslutat att ge Svenska Betodlarna ekonomisk förening (Svenska betodlarna) dispens från kravet på produktgodkännande för och användning av växtskyddsmedlet Gaucho WS 70 (s.k. nöddispens). Dispensen gäller fr.o.m. den 15 februari 2019 t.o.m. 15 juni 2019.

Naturskyddsföreningen, Sveriges Biodlares Riksförbund (Biodlarna) och Maria Attström har överklagat Kemikalieinspektionens beslut till mark- och miljödomstolen. De har under handläggningen av målet yrkat att domstolen ska besluta att det överklagade beslutet tills vidare inte ska gälla (inhibition).

Såvitt nu är av intresse för avgörande av fråga om inhibition har parterna anfört i huvudsak följande.

Naturskyddsföreningen: En tioprocentig skördenedsättning kan inte betraktas som en nödsituation, detta eftersom det rör sig inom intervallet för årlig variation av skörden. Även om växtskyddsmedlet användes varierar skördarna av sockerbetor med runt 10–15 procent årligen enligt statistik från Jordbruksverket. Vidare framgår av det överklagade beslutet att en dispens endast får användas för en begränsad användning. Det överklagade beslutet avser nästintill hela den svenska sockerbetsodlingen och kan därför inte anses vara av begränsad omfattning. Mot bakgrund av farligheten i användningen av ämnet för miljön och människors hälsa, att beslutet utgör en dispens från ett generellt förbud, att flera parter har överklagat beslutet samt att möjligheterna är små att läka den skada som uppstår om verksamheten påbörjas och tillståndet sedan upphävs eller ändras, föreligger skäl för att beslutet tills vidare inte får tas i anspråk.

Tyskland, Frankrike, Nederländerna och Storbritannien är några av de medlemsländer som odlar mest sockerbetor i EU men som inte har meddelat några dispenser för imidaklopid eller andra neonikotinoider. I Storbritannien har regeringen i oktober 2018 tagit beslut om att avslå ansökningar om nöddispens för att använda neonikotinoider för betning av sockerbetor under odlingsåret 2019.

Svenska betodlarna: Sådden av sockerbetor påbörjas omkring den 20 mars om vädret tillåter. Konsekvenserna av ett iniberat beslut så nära odlingsäsongens start blir förödande eftersom allt frö är beställt och under leverans till odlarna. Möjligheten att avbeställa och få en ny leverans av annat utsäde är obefintlig. Om en inhibition beviljas och ett beslut i sakfrågan inte hinner avgöras tämligen omgående till odlarnas fördel kommer det inte kunna ske någon sockerbetsodling under 2019. Vid en intresseavvägning bör särskilt beaktas att växtskyddsmedlet nyligen har förbjudits, att det har använts under 20 år och i en stor del av världens produktion. Dessutom fortsätter användandet i andra länder utanför EU och i minst 13 länder inom EU eftersom andra fullgoda alternativ ännu inte finns.

Kemikalieinspektionen: Den aktuella dispensen beviljades eftersom myndigheten anser att det för odlingsäsongen 2019 föreligger en sådan situation som avses i artikel 53 i växtskyddsmedelsförordningen, detta genom att det finns en fara för växtproduktionen som inte kan undanröjas på något annat rimligt sätt än genom betning och sådd av utsäde behandlat med Gaucho WS 70. Faran består i att skadeinsekter hotar att angripa fröna och sockerbetsplantorna i grödans tidiga utveckling och därmed förorsaka skördeminskning på i genomsnitt 10–15 procent, eller i extrema fall uppemot 50 procent för en del odlare.

Noteras kan att även ett tiotal andra länder inom EU har meddelat dispenser för växtskyddsmedel innehållande neonikotinoider. I Sveriges närområde har både Danmark och Finland meddelat motsvarande dispens för Gaucho WS 70 med det verksamma ämnet imidaklopid.

Om Svenska betodlarna förhindras att utnyttja den möjlighet till sådd av behandlat utsäde som den nu överklagade dispensen tillåter, riskerar syftet med dispensen att gå förlorad under den tid som förlöper medan beslutet blir fullt ut prövat genom instansordningen.

Mark- och miljödomstolen meddelar följande

BESLUT

Slut

Mark- och miljödomstolen förordnar att Kemikalieinspektionens beslut den 20 december 2018 tills vidare inte ska gälla.

Skälenför beslutet

Ett beslut som fattats av en förvaltningsmyndighet är som huvudregel inte verkställbart förrän det har fått laga kraft (35 § förvaltningslagen). Domstolen bedömer emellertid att det överklagade beslutet är sådant att det får verkställas omedelbart och att det därmed kan bli föremål för inhibition.

Enligt 26 § andra stycket lagen (1996:242) om domstolsärenden får en domstol som ska pröva ett överklagande besluta att det överklagade beslutet tills vidare inte får verkställas (s.k. inhibition). För att kunna ta ställning till ett inhibitionsyrkande behöver en viss prövning av sakfrågan i målet göras. Det krävs enligt praxis en tämligen hög grad av sannolikhet för att överklagandet kommer att bifallas eller för att verkställighet av det överklagade beslutet kommer att innebära irreparabla skador på t.ex. natur- och kulturvärden (MÖD 2011:31).

Mark- och miljödomstolen gör följande överväganden.

Enligt artikel 53 i växtskyddsmedelsförordningen får en medlemsstat i särskilda fall tillåta att ett växtskyddsmedel under höst 120 dagar släpps ut på marknaden för begränsad och kontrollerad användning, om en sådan åtgärd framstår som nödvändig på grund av en fara som inte kan avvärijas på något annat rimligt sätt.

Kemikalieinspektionens beslut om att ge en nöddispens för det inom EU förbjudna växtskyddsmedlet Gaucho WS 70 innebär att det får användas inom svensk sockerbetsodling mellan den 15 februari 2019 och den 15 juni 2019. Detta utan att det är godkänt enligt huvudregeln i artikel 28 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG (växtskyddsmedels-

förordningen) är uppfyllda. Av beaktandesats 32 i ingressen till förordningen följer att medlemsstaterna i undantagsfall bör tillåtas att produktgodkänna växtskyddsmedel som inte uppfyller villkoren i förordningen om det är nödvändigt på grund av en fara för eller hot mot växtproduktionen eller ekosystemen som inte kan avvärjas på något annat rimligt sätt. Kemikalieinspektionen har angett att det föreligger sådan fara eftersom skadeinsekter hotar att angripa fröna och sockerbetsplantorna i grödans tidigare utveckling och därmed förorsaka skördeminskning på i genomsnitt 10–15 procent.

De klagande har anfört en rad argument till varför beslutet inte bör få verkställas omedelbart medan Svenska betodlarna har anfört starka skäl däremot. Domstolen konstaterar att den berörda bestämmelsen utgör ett undantag som får tillämpas under särskilda förhållanden och att om det överklagade beslutet får verkställas riskerar det att medföra konsekvenser för miljön som är svåra att återställa. Med beaktande av den försiktighetsprincip som gäller på miljörättens område kommer domstolen därför fram till att det föreligger skäl att förordna att det överklagade beslutet tills vidare inte ska gälla.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-21)

Överklagande ska ha kommit in till domstolen inom tre veckor från delgivning.
Prövningstillstånd krävs.

Charlotte Rehbäck
Protokollet uppvisat/

Tillstånd och upplysning

 Svenska Betodlarna ek för
 Box 75
 230 53 Alnarp

NACKA TINGSRÄTT

 INKOM: 2019-02-11
 MÅLNR: M 968-19
 AKTBIL: 3

Beslut angående ansökan om nöddispens på växtskyddsområdet för Gaucho WS 70

1 Beslut

Kemikalieinspektionen beviljar dispens från kravet på produktgodkännande för och användning av växtskyddsmedlet Gaucho WS 70.

Gäller från och med	2019-02-15
Gäller till och med	2019-06-15
Sammanfattning av användningsområde	Mot insektsangrepp i odlingar av sockerbetor genom betning av sockerbetsutsäde och sådd av betat sockerbetsutsäde på friland.

Lämplig utrustning för radsådd ska användas för att säkerställa en effektiv nedbrukning av produkten samt minimera spill och utsläpp av damm.

Om pneumatisk utrustning för sådd används så ska deflektorutrustning för att förhindra spridning av damm användas, eller så ska ett anpassat skyddsavstånd bestämmas till blommande växter med hjälp av Säkert växtskydds "Hjälpredda vid bestämning av anpassade skyddsavstånd. Lantbruksspruta med bom". Skyddsavstånden ska avläsas i kolumnen för särskild hänsyn.

Endast enhjärtbladiga växter, dock inte majs, får odlas på samma fält samma år eller året efter sockerbetor vars utsäde behandlats med Gaucho WS 70.

Utsädet, som förs in till Sverige från annat EU-land där behandlingen utförts, ska märkas enligt de regler som framgår av artikel 49.4 i förordning (EG) nr 1107/2009⁹. Det innebär att det på etiketten och i de handlingar som åtföljer det behandlade utsädet ska framgå att det är behandlat med Gaucho WS 70 och att det verksamma ämnet är imidakloprid. På etiketten ska de standardfraser för skyddsangivelser enligt förordning (EG) 1272/2008¹¹ anges samt de riskreducerande åtgärder som framgår av dispensen från den medlemsstaten där utsädet behandlats. Dessutom ska villkoren i denna dispens framgå av märkningen av det behandlade utsädet.

Specificerade användningsvillkor framgår av beslutsbilagan.

1.1 Återrapportering

Efter avslutad odlingssäsong ska en redogörelse lämnas in till Kemikalieinspektionen över vilka strategiförsök som genomförts under 2019 och på vilket sätt resultaten

från dessa kan ge information om att kommande års odlingar av sockerbetor kan genomföras utan behov av dispens.

Redogörelsen ska lämnas in till oss senast 31 december 2019.

2 Beskrivning av ärendet

Vi fick in er ansökan om dispens för nedanstående ändamål den 29 november 2018. Dispens har inte tidigare beviljats.

Sökande	Svenska Betodlarna ek för Box 75 230 53 Alnarp
Typ av dispens	Begränsad och kontrollerad användning vid nödsituation
Produktnamn	Gaucho WS 70
Verksamma ämnen	Imidaklopid
Funktion	Insekticid
Sökt användningsområde	Mot insektsangrepp i odlingar av sockerbetor genom betning av sockerbetsutsäde och sådd av betat sockerbetsutsäde på friland.

2.1 Bakgrund till dispensansökan

EU-kommissionen beslutade den 29 maj 2018, genom förordning (EU) 2018/783¹, om ett utökat förbud mot växtskyddsmedel med vissa neonicotinoider. Det utökade förbudet innebär att växtskyddsmedel som innehåller något av de tre ämnena imidaklopid, klotianidin och tiametoxam endast får användas i fasta växthus eller för behandling av utsäde och plantor som ska användas i fasta växthus. Grödan eller plantan måste också stanna hela sin livscykel i växthuset. Med anledning av det uppfyllde inte produktgodkännandet för Gaucho WS 70 längre villkoren för godkännandet av imidaklopid då produktgodkännandet omfattar ”Mot insektsangrepp i odling av sockerbetor genom betning av utsäde”, eftersom betorna inte förväntas befinna sig i ett fast växthus under hela sin livscykel. Mot bakgrund av det återkallade Kemikalieinspektionen 2018-09-03 produktgodkännandet² för Gaucho WS 70 och beviljade anstånd t o m 2018-12-19 för utfasning av Gaucho WS 70.

På EU-kommissionens hemsida³ finns en sammanställning över steg i processen för införandet av ett utökat förbud mot användningen av klotianidin, imidaklopid och tiametoxam samt de reaktioner som kommit på förslaget. EFSA presenterade en

¹ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/783 av den 29 maj 2018 om ändring av genomförandeförordning (EU) nr 540/2011 vad gäller villkoren för godkännande av det verksamma ämnet imidaklopid

² Dnr B18-00411

³

https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/approval_active_substances/approval_renewal/neonicotinoids_en

rapport⁴ den 28 februari 2018 med en uppdaterad riskbedömning för imidaklopid, klotianidin och tiametoxam. Som svar på rapporten har flera medlemsländer hört av sig och ställt frågor om det skulle vara möjligt att användning i sockerbetor genom betning av utsäde skulle kunna vara möjligt med ytterligare riskhanteringsåtgärder, t ex restriktioner för efterföljande gröda. Kommissionen har som svar på detta svarat att det kanske skulle kunna vara möjligt på medlemsstatsnivå men att Kommissionen inte har data för att kunna dra några sådana slutsatser.

2.2 Ni har uppgett följande skäl till ansökan om dispens

2.2.1 Sökandens beskrivning av faran

Gaicho WS 70 var godkänd mellan 19 november 1998 och 19 september 2018. Gaicho WS 70 var under denna tid en grundsten för svensk sockerbetsodlings möjligheter att bekämpa insektsangrepp i grödans tidiga utveckling. Betning av sockerbetsutsäde görs i andra EU-länder, främst Belgien, Danmark och Tyskland. Produkten är systemiskt verkande som innebär att den sprids ut i hela plantan från det betade utsädet och ger skydd mot insektsangrepp upp till tillväxtperioden för blad- och rosettbildning (BBCH 31-39).

Under perioden som Gaicho varit godkänd har odlarna anpassat sin odlingsteknik och bekämpningsstrategi efter de förutsättningar som det möjliggjorde. Som en följd av att Gaicho WS 70 godkändes slutade svenska betodlare använda bredsprutning med insekticider. Om möjligheten att beta med Gaicho WS70 försvinner behövs istället sprutbehandling med Beta-Baythroid SC25 (betacyflutrin, 25 g/l) två gånger per säsong eller med Fastac 50 (alfacypermetrin, 50 g/l) två gånger per säsong, vilket troligen inte räcker för att bekämpa skadeinsekterna. Tack vare Gaicho WS 70 har lantbrukarna kunnat så tidigare utan att riskera större plantbortfall och dessutom fått en längre växtsäsong som lett till högre skörd.

Utan möjlighet att använda imidaklopid för betning av sockerbetsutsädet försvåras bekämpningen av skadeinsekter⁵, och skördenivån beräknas sjunka med i genomsnitt 10 procent.

Sockerbetor odlas i Sverige på cirka 30 000 hektar av 1300 odlare. Medelskörden i Sverige 2013-2017 är 11,3 ton socker per hektar. Odlingen är en viktig hörnsten i den sydsvenska växtodlingen och är en viktig avbrottsgröda i växtföljden även ur ett integrerat bekämpningsperspektiv (IPM).

2.2.2 Beskrivning av alternativ

Det finns 3 godkända produkter som får användas i odlingar av sockerbetor. De är

- a) Force 20 CS (teflutrin), reg nr 5365, mot insektsangrepp genom betning av sockerbetsutsäde.

⁴ Evaluation of the data on clothianidin, imidaclopid and thiamethoxam for the updated risk assessment to bees for seed treatments and granules in the EU, EFSA Supporting publication 2018:EN-1378

⁵ Liten betbagge (*Atomaria linearis*), hoppstjärtar (*Onychiurus spp.*), Dubbelfotingar (*Blaniulus guttulatus*, *Archoboreoiulus pallidus* och *Boreoiulus tenuis*), Trips (*Thrips angusticeps*), Persikobladdlus (*Myzus persicae*), Svarta betbladlusen (*Aphis fabae*) och Betflugan (*Pegomya hyacinti*).

b) Fastac 50 (alfacypermetrin), reg nr 4530, mot insektsangrepp i bland annat odlingar av sockerbetor genom sprutning.

c) Beta-Baythroid SC 025 (betacyflutrin), reg nr 5495, mot insektsangrepp i bland annat odlingar av sockerbetor genom sprutning.

2.2.3 *Sökandens beskrivning av skäl till att Gaucho WS 70 är det bästa alternativet*

I stället för att beta sockerbetsutsäde med Gaucho skulle det gå att beta med Force 20 CS, som är en pyretroid. Effekten av Force 20 CS har visat sig vara begränsad vid kraftiga angrepp av exempelvis lilla betbaggen och trips. Produkten ger inget effektivt skydd mot insekter som angriper på bladverket efter uppkomst (BBCH 9).

Vid problem efter uppkomst kan man bredspruta med Beta-Baythroid SC 25 eller Fastac 50 (BBCH 10-39), som båda är pyretroider. Beta-Baythroid SC 25 och Fastac 50 är godkända att användas högst två gånger per säsong i sockerbetor.

En svaghet med pyretroider är att de kräver direktträff på insekten, vilket gör att effekten blir kortvarig och en upprepad bekämpning ofta blir nödvändig. Dessutom är bredsprutning med pyretroid inte selektiv, utan dödar även nyttoinsekter i fältet. Det finns också uppgifter från andra europeiska länder, t ex Danmark, om att pyretroidresistens finns utvecklad i insektsarter som angriper sockerbetor.

2.2.4 *Sökandens argumentation om risker för människor och djur*

Numera är produkten Gaucho WS 70 inte godkänd inom EU för betning av sockerbetsutsäde på grund av risk för negativa effekter på bin.

Vid betning med Gaucho WS70 appliceras insekticiden under ett skyddande lager på fröet, så att den aktiva beståndsdelen inte kommer i direktkontakt med sämaskin. Likaså begränsas risken för den som hanterar varan i lanterbruk och risken för spridning av damm som kan skada bin och andra pollinerande insekter minskar.

Sockerbetor är inte attraktivt för pollinerande insekter i Sverige eftersom grödan inte blommar. Dessutom har EFSA (2016) konstaterat att det inte är troligt att den blommande ogräsmängden i sockerbetsfälten har betydelse för pollinerande insekter. Det finns en studie⁶, som visar att sockerbetan endast undantagsvis bildar så kallade guttationsdroppar vilket innebär att sockerbetor inte är en viktig vattenkälla för bin.

Sökanden argumenterar också för att varken höstraps eller vårraps är alternativa efterföljande grödor till sockerbetor vilket minskar risken för bin i efterföljande gröda.

2.2.5 *Beskrivning av åtgärder för att undvika upprepad dispens*

En beviljad dispens under 2019 skulle hjälpa branschen att få tid att utveckla och uppdatera bekämpningströsklar för olika skadegörare och samtidigt bygga upp en

⁶ Guttation är en form av "dagg i gräset". Studien har titeln "Investigations on neonicotinoids in guttation fluid of seed treated sugar beet: Frequency, residue levels and discussion of the potential risk to honey bees", referens "Crop Protection 105 (2018) 28-34" <https://doi.org/10.1016/j.cropro.2017.11.004>

prognos och varningstjänst. NBR (Nordic Beet Research) har inlett ett samarbete med Växtskyddscentralen, Alnarp vid Jordbruksverket för att få en sådan tjänst.

2.2.6 *Alternativa lösningar och vad pågår i andra länder?*

Godkända alternativ har sämre effekt och selektivitet jämfört med Gaucho WS 70. I flera andra länder i norra Europa finns andra alternativ till pyretroider, godkända för bekämpning av skadeinsekter efter uppkomst i sockerbetor.

Flera länder i Europa har redan beviljat dispens inför odlingsäsong 2019 för användning av imidaklopid (Danmark, Rumänien, Ungern, Tjeckien, Polen och med villkor i Belgien) och ansökningar behandlas i ytterligare flera länder i vårt närområde, exempelvis Finland, Litauen och Tyskland.

2.2.7 *Sökandens framställning om framtida lösningar*

NBR deltar aktivt i ett gemensamt europeiskt försöksarbete inom IIRB (organisationen för internationell sockerbetsforskning) för att utveckla alternativa lösningar på insektsproblematiken i sockerbetor. Dessutom håller NBR på att bygga samarbeten med forskare vid Københavns universitet, Aarhus universitet och SLU, Alnarp inom området biologisk kontroll av skadeinsekter. Tankar finns att starta projekt 2019 som testar substanser som lockar nyttoinsekter till fältet samt att utveckla prognos och varning genom att använda insekternas signalsubstanser.

Betning med Force 20 CS har provats i NBR:s fältförsök i både Sverige och Danmark sedan 2013 i jämförelse med Gaucho WS 70 och obetat. I samma försöksdesign har 2018 olika bekämpningsstrategier testats efter uppkomst. Upplägget kommer att justeras något och det finns planer för att utöka försöksserien under 2019.

För att den svenska sockerbetsodlingen fortsatt ska vara konkurrenskraftig behöver undersökningar göras om hur Force 20 CS kan skydda plantorna vid tidig sådd och därmed kunna behålla den långa växtperioden.

Diskussioner pågår med Bayer CropScience om utökat godkännande i sockerbetor för produkterna Biscaya OD 240 och med Nordisk Alkali om motsvarande för Teppeki, men inget av alternativen bedöms realistiska inför säsongen 2019 på grund av tidsbrist.

2.3 *Samråd med Livsmedelsverket*

Livsmedelsverket har bedömt resthalter och konsumentskydd. Enligt Livsmedelsverkets bedömningar så tyder den tillgängliga resthaltsinformationen på att användningen av Gaucho WS 70 mot insektsangrepp i odlingar av sockerbetor enligt föreslagen användning inte bör ge upphov till resthalter över det idag gällande EU-gränsvärdet (MRL) för imidaklopid i sockerbetor.

2.4 *Tidigare dispenser*

Det är första gången som dispens söks för detta ändamål, för Gaucho WS 70.

2.5 Godkännandevillkor för verksamt ämne

Det verksamma ämnet Imidaklopid är godkänt till och med 31 juli 2019 genom kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 540/2011⁷.

Kommissionens godkännandevillkor av imidaklopid omfattar följande:

Vid användning för behandling av utsäde ska organismer utanför målgruppen, särskilt honungsbin och fåglar, skyddas genom att:

- a) Betningen får endast utföras i professionella betningsanläggningar för utsäde. I dessa anläggningar ska den bästa tillgängliga tekniken användas så att minimalt med damm frigörs under användning, lagring och transport
- b) Lämplig utrustning för radsädd ska användas för att säkerställa en effektiv nedbrukning av produkten samt minimera spill och utsläpp av damm.

Medlemsstaterna ska se till att

— det behandlade utsädet förses med en märkning där det anges att det behandlats med imidaklopid och de riskreducerande åtgärder som föreskrivs i godkännandet deklarerar,

— villkoren för godkännande, särskilt vid besprutning, vid behov omfattar riskreducerande åtgärder för att skydda honungsbin,

— lämpliga program för övervakning vid behov införs för kontroll av honungsbins faktiska exponering för imidaklopid i områden som i stor utsträckning används av bin som söker föda eller av biodlare.

Vid den samlade bedömningen ska medlemsstaterna vara särskilt uppmärksamma på följande:

— Säkerheten för de personer som hanterar växtskyddsmedlet. Villkoren för användning ska innehålla föreskrifter om tillräcklig personlig skyddsutrustning.

— Inverkan på vattenlevande organismer, leddjur som inte är målarter, daggmaskar och andra marklevande makroorganismer. Villkoren för godkännande ska vid behov omfatta riskreducerande åtgärder.

3 Skäl

3.1 Tillämpliga bestämmelser

Ett växtskyddsmedel får endast släppas ut på marknaden och användas om det har produktgodkänts i den berörda medlemsstaten enligt artikel 28 i förordning (EG) nr 1107/2009⁸. Kemikalieinspektionen får dock i särskilda fall ge dispens från kravet på godkännande och tillåta att ett växtskyddsmedel, under högst 120 dagar, släpps ut på marknaden för begränsad och kontrollerad användning, om en sådan åtgärd framstår

⁷ Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 540/2011 av den 25 maj 2011 om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 vad gäller förteckningen över godkända verksamma ämnen

⁸ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG

som nödvändig på grund av en fara som inte kan avvärras på något annat rimligt sätt. Detta framgår av artikel 53 i förordningen.

3.2 Kemikalieinspektionens bedömning

Kemikalieinspektionen bedömer att betning och sådd av sockerbetsutsäde behandlat med Gaucho WS 70 mot insektsangrepp får användas under en begränsad tid och under kontrollerad användning med föreskrivna villkor, eftersom den fara som avses inte kan avvärras på något annat rimligt sätt.

3.2.1 Motivering av skälen till dispens för sådd av betat utsäde

Kemikalieinspektionen bedömer att artikel 53 kan tillämpas för sådd av behandlat utsäde om syftet är att undanröja en fara som inte kan avvärras på något annat rimligt sätt, trots att det finns ett användningsförbud¹.

I en strikt tolkning kan användning av behandlat utsäde inte bli godkänd eller tillåten genom ett dispensförfarande, där placering på marknaden och användning av utsäde som är behandlat med ett specifikt aktivt ämne är förbjuden enligt artikel 49(2) i förordning (EG) nr 1107/2009⁸, eftersom dispensförfarandet hänvisar till växtskyddsmedel. Även om det behandlade fröet inte kan anses vara ett växtskyddsmedel och det endast är växtskyddsmedel som omfattas av artikel 53 så är det växten, det behandlade fröet som behandlas i syfte att undanröja en fara. Sådd av behandlat frö, bör därför också rimligen omfattas av artikel 53. Skälet till att även sådden av det behandlade utsädet bör omfattas av regeln, är att sådd av betat utsäde är en form av användning av växtskyddsmedel i enlighet med definitionen av en växt som framgår av artikel 3.5 i förordning (EU) nr 1107/2009⁸. Levande växter och levande växtdelar, inklusive färska frukter, grönsaker och frön, uppfyller definitionen för en växt. Medlemsstater har frågat sig hur man ska se på sådd av behandlade frön som omfattas av ett förbud. Frågan har lyfts till Kommissionen, som svarat⁹ att fröet är den växtdel som ska behandlas och att behandlade frön därför kan omfattas av bestämmelsen.

Enligt Kommissionens uppfattning⁹ är en strikt tolkning av artikel 53 inte i linje med det tydliga ändamålet hos artikeln, som är till för att ta hand om en fara som inte kan avvärras på något annat rimligt sätt. Det skulle framstå som oproportionerligt att inte tillåta sådd av det behandlade utsädet, medan behandling av utsädet skulle vara tillåten under artikel 53, även om faran som ska avvärras inte skulle uppstå om utsädet inte blir sått.

Kommissionen hänvisar vidare till Tribunalens slutsats¹⁰, att det är rimligt att bevilja dispens från godkännandevillkoren för utsläppande på marknaden och användning av behandlat utsäde, eftersom det finns ett samband mellan behandling av utsäde, sådd av utsädet och avsikten med artikel 53.

⁹ Bundesamt für Ernährungssicherheit. Brevets titel: " Subject Your letter dated 13.9.2018 on the scope of Article 53 of Regulation (EC) No 1107/2009 in relation to Commission Implementing Regulations, 783/2018, 784/2018, and 785/2018"

¹⁰ Joined Cases T-429/13 and T-451/13, judgement of 17 May 2018, paragraph 609.

Tribunalen menar att det inte finns någon anledning att tro att det fanns en medveten intention från lagstiftaren att inte tillåta nöddispensåtgärder som involverade behandlat utsäde, särskilt i fall där användningen av behandlat utsäde är den dominerande användningen av växtskyddsmedlet.

Av EU-kommissionens svar⁹ framgår att varje medlemsland har frihet att på egen hand ge dispens för det ändamål som avses i en dispensansökan.

3.2.2 *Motivering till att faran inte kan undanröjas på annat sätt*

Kemikalieinspektionen bedömer att det inte finns kemiska eller icke kemiska alternativ till användning av Gaucho WS 70 mot insektsangrepp i odlingar av sockerbetor genom betning av utsäde. Kemikalieinspektionen instämmer i sökandens bedömning att det saknas växtskyddsmedel med tillräcklig effektivitet mot skadeinsekter i odlingar av sockerbetor. De alternativa produkter som idag är tillgängliga för bekämpning av skadeinsekter i odlingar av sockerbetor kan inte undanröja den fara som insektsangreppen utgör.

Betning av utsäde med pyretroider har sämre och mer kortvarig effekt än betning med Gaucho WS 70. Eftersom dagens odlingsteknik, med precisionssådd utan gallring, förutsätter att varje frö utvecklas till färdig planta. Det är därför särskilt viktigt att skydda plantan under den period då den är som mest känslig, i plantans tidiga utvecklingsfas. En jämn sådd och jämn utveckling av grödan är en förutsättning för att få en jämn kvalitet på skörden. Att så frön tätare för att därefter gallra är inget alternativ. Det saknas idag maskinell utrustning och personella resurser för att utföra manuell gallring i betbestånd.

Betning med pyretroid kräver kompletterande sprutning med pyretroider för att få effektiv bekämpning av skadeinsekter. En effektiv sådan bekämpning förutsätter att den utförs vid rätt tidpunkt, eftersom pyretroider måste träffa måloroganismen direkt. Eftersom pyretroider inte är långtidsverkande kan det bli nödvändigt med upprepade behandlingar vid nya insektsangrepp. Sockerbetor har en lång odlingssäsong. Det ökar risken för att det krävs fler bekämpningar än vad som ryms i nuvarande godkännandevillkor, för dagens godkända pyretroidprodukter.

3.2.3 *Åtgärder för att komma bort från behovet av upprepad dispens*

Vidare anser Kemikalieinspektionen att ni vidtagit åtgärder för att komma ifrån behovet av fortsatt dispens genom att delta i forsknings- och försöksprogram med syfte att utveckla alternativa lösningar på insektsproblematiken i sockerbetor, dessutom genom att ni för samtal med Bayer Crop Science och Nordisk Alkali om utökat produktgodkännande i sockerbetor för produkterna Biscaya OD 240 och Teppeki.

3.3 *Motivering av villkor*

Kemikalieinspektionen bedömer att växtskyddsmedlet är farligt för bin. För att skydda honungsbin och andra pollinerande insekter ska lämplig utrustning för radsådd användas för att säkerställa en effektiv nedbrukning av utsädet samt minimera spill och utsläpp av damm. Om pneumatisk utrustning för sådd används ska så ska deflektorutrustning för att förhindra spridning av damm användas, eller så

ska ett anpassat skyddsavstånd bestämmas till blommande växter med hjälp av Säkert växtskydds "Hjälpreda vid bestämning av anpassade skyddsavstånd. Lantbruksspruta med bom". Endast enhjärtbladiga växter, dock inte majs, får odlas på samma fält samma år eller året efter sockerbetor vars utsäde behandlats med Gaucho WS 70.

3.4 Slutsats

Kemikalieinspektionen har inte tidigare beviljat en dispens för ändamålet. Sökanden ska inför 2020 års odlingssäsong undersöka möjligheter och vidta åtgärder för att hitta en långsiktig lösning för bekämpning av skadeinsekter i odlingar av sockerbetor, eftersom syftet med dispenser inte att upprätthålla en årsvis återkommande användning.

Mot bakgrund av att det föreligger en fara för odlingen bifaller Kemikalieinspektionen ansökan om att få behandla och så sockerbetsutsäde mot insektsangrepp genom betning och sådd av utsäde behandlat med Gaucho WS 70.

4 Upplýsingar

Kemikalieinspektionen upplyser om att dispens enligt artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009 i normalfallet endast beviljas en gång. Dispensförfarandet syftar till att hantera faror eller hot som uppkommer sällan och som därmed inte kan förutses. Om en fara riskerar att upprepas eller utgör ett återkommande problem ska inte dispensförfarandet användas för att lösa problemet. Det är därför viktigt att ni utformar en strategi för att undvika fortsatt behov av dispens eller tar fram andra bekämpningsmetoder för att åstadkomma en långsiktig lösning. Vid upprepad ansökan om dispens ska ni visa vilka åtgärder som ni vidtagit för att undvika behov av ytterligare dispens.

Om produkten är godkänd i en annan medlemsstat inom EU finns det möjlighet för innehavaren att ansöka om produktgodkännande i Sverige genom ömsesidigt erkännande enligt artikel 40 i förordning (EG) nr 1107/2009. Under vissa förutsättningar finns samma möjlighet för till exempel jordbruksorganisationer.

Om produkten redan är godkänd i Sverige för viss användning finns möjlighet att ansöka om utvidgat produktgodkännande för mindre användningsområde enligt artikel 51 i förordning (EG) nr 1107/2009.

4.1 Produktens klassificering och märkning

Produkten ska vara märkt och klassificerad enligt CLP-förordningen¹¹ och uppfylla kraven i förordning (EU) nr 547/2011 om märkningskrav för växtskyddsmedel.

4.1.1 Företagets klassificering av produkten

Piktogram	 GHS07, GHS09
Signalord	Varning
Faroangivelser	H302 Skadligt vid förtäring. H410 Mycket giftigt för vattenlevande organismet med långtidseffekter.
Skyddsangivelser	P280 Använd skyddshandskar/skyddskläder/ögonskydd/ansiktsskydd. P284 Använd andningsskydd. P301+P312 VID FÖRTÄRING: Vid obehag, kontakta GIFTINFORMATIONSCENTRAL eller läkare. EUH401 För att undvika risker för människors hälsa och för miljön, följ bruksanvisningen. P501 Innehållet/behållaren lämnas till godkänd avfallsmottagare. SP1 Förorena inte vatten med produkten eller dess behållare. SPc 8: Farligt för bin.

4.2 Anmälan till produktregistret

Vi upplyser om skyldigheten att lämna in en verksamhetsanmälan till produktregistret hos Kemikalieinspektionen. En sådan anmälan ska göras så snart som möjligt och senast när verksamheten inleds. Läs mer om verksamhets- och produktanmälan under produktregistret på www.kemi.se

4.3 Årlig redovisning av mängduppgifter

För växtskyddsmedel finns krav på redovisning av överlåten mängd för användning på den svenska marknaden. Kravet omfattar även den som innehått en dispens.

¹¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006

5 Hur man överklagar

Detta beslut får överklagas hos mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt. Ett skriftligt överklagande ställt till mark- och miljödomstolen ska i så fall ha kommit till Kemikalieinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

På Kemikalieinspektionens vägnar

Agneta Westerberg

Beslutande

Björn Isaksson

Föredragande

Bilaga

- Bilaga villkor

Tillstånd och upplysning

Villkor för användning av **Gaucho WS 70**-och sockerbetsutsäde behandlat med Gaucho WS 70.
Dispens under perioden 2019-02-15 till 2019-06-15

Rättelse
7/1 2019

Användning och syfte

Gröda/område/situation	Syfte	Behandlings- utrustning/ metod	Utvecklings- stadium ¹ /säsong (min-max)	Max antal behand- lingar	Minst antal dagar mellan varje behandling (dygn)	Karens- tid (dygn) ²	Max dos vid varje behandling		Övriga villkor och förtydliganden
							Produkt	Verksamt ämne	
Sockerbetor	Mot insekts- angrepp	Sådd av betar ursäde		1			122 g/enhet	85 g imidaklopid/enhet	En enhet motsvarar 10 000 kron.

BJ

100 000

Ytterligare villkor

Kategori	Villkor	Anmärkning
Utrustning för sådd	Lämplig utrustning för radsädd ska användas för att säkerställa en effektiv nedbrukning av produkten samt minimera spill och utsläpp av damm. Om pneumatisk utrustning för sådd används så ska deflektorutrustning för att förhindra spridning av damm användas, eller så ska ett anpassat skyddsavstånd bestämmas till blommande växter med hjälp av Säkert växtskydds "Hjälpreca vid bestämning av anpassade skyddsavstånd. Lantbrukspruta med bom". Skyddsavstånden ska avläsas i kolumnen för särskild hänsyn.	Villkoret är till för att skydda bin och andra pollinerande insekter
Efterföljande gröda	Endast enhjärtbladiga växter, dock inte majs, får odlas på samma fält samma år eller året efter sockerbetor vars utsäde behandlats med Gaucho WS 70.	Villkoret är till för att skydda bin och andra pollinerande insekter

¹ BBCH

² Tid mellan sista behandling och skörd

Datum
2018-12-20Diarie nr
5.2.1-H18-08254

Akt nr

Produktnamn
Gaucho WS 70

Reg nr

Tillstånd och upplysning

Kategori	Villkor	Anmärkning
Märkning av behandlat utsäde	Utsädet, som förs in till Sverige från annat EU-land där behandlingen utförts, ska märkas enligt de regler som framgår av artikel 49.4 i förordning (EG) nr 1107/2009. Det innebär att det på etiketten och i de handlingar som åtföljer det behandlade utsädet ska framgå att det är behandlat med Gaucho WS 70 och att det verksamma ämnet är imidaklopid. På etiketten ska de standardfraser för skyddsangivelser enligt förordning (EG) 1272/2008 anges samt de riskreducerande åtgärder som framgår av dispensen från den medlemsstaten där utsädet behandlats. Dessutom ska villkoren i denna dispens framgå av märkningen av det behandlade utsädet.	

Hur man överklagar

MMD-21

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor. Tiden räknas från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen är en lördag, söndag, helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar domstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i beslutet.

Merinformation finns på www.domstol.se.